

29. marts 2012

UPA 2012/88

AAQQIISSUT

Aalajangiussassatut siunnersuut 9. marts 2012-imik ullulerneqartoq taarserpaa, siunnersuutip qulequttap “Tunngavilersuut” kingorna titarnertaap aappaani nuterneqarnera aaqqiissuteqarneranik kinguneranik teknikkikkut iluarsineqarpoq.

Inatsisartut Suleriaasianni § 33 naapertorlugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut imaattoq matumuuna saqummiupparput:

Utoqqalinermi pensionisiallit pensionisiaminnit ilanngaanneqanngikkaluarlutik saniatigut allanik isertitarisinnaasaasa marloriaatinngorlugit qaffanneqarnissaat siunertaralugu Inatsisartut peqqussutaata nr. 3, 7. maj 2007-imeersup allangortinneqarnissaanik Naalakkersuisut peqquneqarnissaat siunertaralugu Inatsisartuni aalajangiiffigisassatut siunnersuut.

(Malik Berthelsen aamma Kim Kielsen, Siumut)

Tunngavilersuut:

Ullumikkut teknikkikkut atortorissaarutit pitsaaneruleralluttuinnarfianni inooriaaserput qangamut sanilliullugu nukersorfiunerujunaarnikuullunilu timikkut oqinnerusutut ilernikuuvoq. Tamatumalu kingunerivaa inuuneqqortunerulerneq qangamallu sanilliullugu ukioqqortussuseq eqqarsaatigalugu timikkut pisinnaasakkullu “inuusuppasinnerulerneq”. Soorunamilu tamanna nassataqarpoq ukiuni sulii amerlanerusuni sulisinnaanerulernermik.

Utoqqartagut pisinnaasamikkut timimikkullu pisinnaasaat annertuneruleralluttuinnaraluartoq pensionisiaqartitsinermi inatsisitigut periarfissiisutitigut ullumikkumut tulluarunnaarsimapput, tamatumalu allangortinnissaa maanna piffissanngorpoq.

Pensioninik pisartagallit ukiumut pisartagaasa annertuutut taaneqarsinnaanngillat. Qaammammummi naammattusaariniapiloortarnerat ilisimavarput, ajoraluartumilli malunnaatilissuarmik qaffannissaat ullumikkut sulii akissaqartinnngikkippat tamatta nalunngilarput.

Taamaattumik utoqqalilersunut sulii peqqissut nukissaqartutullu misigisimasunut pensionisiannuamik saniatigut isertitaqarnerorusuttunut pensionisiamik saniatigut namminneq sulinerimikkut pensionisiaminnik ilanngaaffigineqarniannngikkunik qaffasinnerpaamik inatsisitigut isertsissinnaasaat, kisermaamut 56.000kr. aappariinnullu 84.000kr. utoqqaasaat peqqissut sulerusukkaluarlutik sulisinnaanerigaluannut killilersuisuip qummut killissarititaasoq marloriaatinngortittariaqarparput, taamaasillutik utoqqasaat utoqqalinersiaminnik ilanngaaffigineqarnissartik ernumagivallaarnagu piffissami sivilsunerusumi sulisinnaanerulissagaluarput.

Kikkulluunniit sulinissaminnut timimikkut peqqissut sulerusutsillugit killilersuineq isumarput malillugu nuanniikkaluarpoq, taamaattumik ussarnartorsiornaraluarpoq killissarititaasuup piivillugu piiginnarnissaa.

Kisianni Nunatsinni utoqqalinersiaqartsitsinerup ullumikkut isumaa tassaavoq, innuttaasut utoqqalillutik imminnut pilersorsinnaajunnaarneranni, tassa suliuunnaarnermikkut isertitaarunneranni pisortaniit inuussutissatigut allatigullu isumagineqarnerannik. Taamaattumik killeerutsitsinissaq aappaatigooqarpoq assigiinngisitsinermillu sulii annertunerulersitsiinnissaaq.

Pissutigalugu utoqqarpasuit atorfilittut sulisimanertik pissutigalugu soraarnerussutisiaqarnerat pissutigalugu pisortaniit pensionisiaqartinnginnatsigit.

Utoqqasaangulersortatta ukiorpassuarni sulinermik misilittagaat suli suliffeqarfippassuarni pingaartinneqarlutik atorfissaqartinneqarlutillu pisariaqartinneqarput. Taamatulli aamma utoqqasaangulersumut pingaartigaaq pisinnaatilluni piumatillunilu killilersugaavallaarani suliinnarsinnaanissaq, aamma pisortaniit pensioninik pisartagaqaraluaaraanniluunniit. Ullumikkummi inatsiserput taamatut isikkoqartilluni sulerusussusilinnut killissamillu qaangiisimasunut "pillaanermik" isikkoqarpoq tamannalu pissusissamisoortutut isiginngilarput.

Naatsorsorneqarsimavoq 65-it angullugit ukiullit ukioq 2040-imi 9.200-it missaannik amerlassuseqalersimassasut, tassa ukioq mannamiit 5.500-inik amerlanerusut. Tamatumalu soorunami kingunerisussaavaa Nunatta karsiata utoqqalinersianut aningaartuuteqarnerulernissaa. Taamaattumik uuma inatsisip allangortinnissaa nunatsinnut iluaqutaaginnartussaavoq utoqqasaat sulerusuttut sulinerulernerisigit akileraarnerulaartarlernissaat aqutigalugu aammalu peqqinnerulernikkut.

Kimulluunniimmi inummut peqqissumut ukiorpassuarnilu imminut napatissimalluni ilaquuttaminullu pilersuisimalluni utoqqalinersiaminnguami saniatigut isertissinnaasaasa killersuiffigineqarneri pineqartumut asuli inuttut nukillaarsaataannaapput qiimmassaataangii villutillu. Minnerunngitsumik namminerisaminnik illoqartunut utoqqalinersiaannaqarluni aningaasartuutitut malinnaaniarneq oqimaatsorujusuusoq ilisimalluarparput taamaattumik utoqqartagut sulerusuttut killilersuiffigivallaarnatigut sulinerunissaannik kaammattortariaqarpagut.

Sivisunerusumik sulineq aqutigalugu timimik aalatitsineruneq peqqinnerunermik kinguneqartarmat siunnersuut Inatsisartunit taparserluarneqarnissaa isumalluarfigaarput.

Pisortaqarfimmut aningaasaqarnikkut aqutsisoqarnikkullu sunniutit

§ 37 naapertorlugu apeqqutikkut nr. 2012-026-ikkut Naalakkersuisut taamatut utoqqalinermi pensionisiat, pensionisiaqartut pensionisiaminnik ilanngaaneqanngikkaluarlutik saniatigut allanik isertitarisinnaasaasa marloriaatinngortillugit maleruagassanik allangortitsinerup aningaasatigut kinguneqaatissai pillugit naalakkersuisut nassuiaasorfigeqqugaluarparput. Naak Naalakkersuisut nassuiaateqanngikkaluartut pissutsit uku kinguneqaatissaannik misissuinermi ilaatinneqartariaqartut isumaqarpugut:

Pensioninik pisartagaqartut amerlanerit sulinerulernissaat pissutigalugu nunatta karsiata amerlanerusunik akileraarutitigut isertitaqalernissaa qularutissaanngilaq. Illuatugaagulli massakutulli utoqqalinermi pensionisiat ilanngaavigineqartarunnaassapput, tamatumalu pensionisianut aningaasartuutit amerlanerulernerat kingunerissavaa. Utoqqaalli sivisunerusumik sulinermik inuussutissarsiortuunerisigit peqqinnissaqarfup utoqqaat peqqinnerulernerannik paasisaqarnissaa qularutissaanngilaq, taamaaliornikkullu peqqinnissaqarfup nammakkersorneqarnera annikinnerulissaaq, taamaalillunilu aamma tamanna inuiaqatigiinnut iluanaarutaassalluni. Utoqqalinermi pensionisiaqartut isertitaqarnerulernerisa ineqarnermut tapiissutitut aningaasartuutikinerulernerq kiisalu pensionisiallit taakkulu illoqataasa pisortanit ikiorserneqartarnerisa annikinnerulernerat kingunerissavaa, tamannalumi aamma inuiaqatigiinnut ileqqaarutaassaaq. Utoqqalinermi pensionisiallit qanoq amerlatigisut siunnersuutip piviusunngortinnerata kingunerisaanik sulilernissaasa amerlassusaat eqqortumik taaneqarsinnaannginnera pissutigalugu siunnersuutip aningaasatigut ataatsimut kinguneqaatissaasa annertussusaat oqaatigiuminaappoq. Siunnersuutilli ataatsimut isigalugu pisortanut aningaasatigut iluaqutaasinnaanera illuatungileruminaappoq.

Inatsisip allannguutissaanik suliaqarneq maannakkumut allaffissornermut aningaasartuutaareersut iluini isumagineqassaaq.

Inuussutissarsiuteqarfimmut il. il. aningaasaqarnikkut sunniutit

Siunnersuut inuussutissarsiuteqarfimmut il. il. aningaasaqarnikkut sunniuteqassangitsutut

naatsorsuutigineqarpoq. Utoqqasaat sulisinnaanerulernissaat isumaqanngilaq suliffeqarfiit aningaasartuuteqarnerulernissaannik. Pissutigalugu suliffeqarfiit pisariaqartititik/suliassatik aallaavigalugit sulisutik amerlassusilertaramikkit. Namminneq aaliangiinnartussaavaat inuusuttoq utoqqasaarluunniit sulisorissanerlugu.

Innuttaasunut aqutsisoqarfikkut sunniutit

Siunnersuut innuttaasunut aqutsisoqarfikkut sunniuteqassanngitsutut naatsorsuutigineqarpoq. Siunnersuummi pineqartunut amerlanerusunik aningaasanik isertiaqarsinnaalernerannik kinguneqassammat iluaqutaaginnassaaq.